

Pohjoismaiden uusimpia ”sosiaalisia ongelmia” ovat naisten alkoholin käyttö ja alkoholin väärinkäyttö. Joitakin vuosia on — etenkin Ruotsissa — käyty kiihkeää keskustelua naisten muuttuneista juomatavoista. Tämän ”uuden” ongelman tiimoilta on järjestetty seminaareja, ja jokainen itseään kunnioittava aikakauslehti on julkaissut teemanumeron naisista ja alkoholista. Tämä kiinnostus on nyt saavuttanut Suomenkin.

Lähtökohtana suureen ja nopeasti levinneeseen kiinnostukseen on käsitys, että naisten alkoholin käyttö ja väärinkäyttö ovat lisääntyneet voimakkaasti. Enemmän tai vähemmän julki tuotu selitys sille, että naisten suhdetta alkoholiin ylipäänsä käsitellään, on juuri tämä lisäys. Kuva tästä lisäyksestä kiedotaan tulevaisuudennäkyyn, jossa perinteiset sukupuolierot alkoholin käytössä ovat melkein kadonneet. On ilmeistä, että tämä tilannekuva ja tämä tulevaisuudennäky ovat koskettaneet arkaa sosiaalista kohtaa; alkoholin käyttö ja väärinkäyttö eivät sovi yhteen yhteiskuntamme naiskuvan kanssa.

Huolestuneen keskustelun pohjana ovat — vaihtelevassa määrin — alkoholitutkimuksen tulokset, sillä ”etsivä löytää”: perinteisen alkoholitutkimuksen sukupuolimuuttuja-analyysit todella viittaavat naisten juomatapojen muuttumiseen. Uudelleen herännyt kiinnostus naisten alkoholin käyttöön paljastaa kuitenkin useita kysymyksiä, joihin koko huolellisesti valmisteltu kokoelma alkoholitutkimusraportteja ei kykene antamaan vastausta.

Naisten alkoholin käyttö

Pekka Sulkusen tutkimuksen (1979) Suomen raittiista 1946—76 alaotsikkona on selvennys, jonka mukaan kyseessä on tutkimus sosiaalisesta ja kulttuurisesta muutoksesta. Otsikko kieltämättä lupaillee tietoa suomalais-

ten naisten alkoholin käytöstä, ovathan naiset perinteisesti hallinneet ehdottomasti raitista väestönosaa. Johdannossa (s. 2) Sulkunen korostaa, että ”lisääntyvää alkoholin kulutusta kuvattaessa täytyy kiinnittää huomiota uusiin alkoholinkäyttäjiin, uusiin juomatapoihin ja uusiin juomistilanteisiin. Tämä on tehtävä väestörakenteen, elinolojen ja yleisen elämäntavan muutosten taustaa vasten”.

Sukupuolimuuttuja on, odotetusti, se muuttuja, jota Sulkunen käsittelee ensimmäiseksi analysoidessaan raittiutta ”eri sosiodemografisissa luokissa”.

Suurten suomalaisten kulutustutkimusten pohjalta (1946, 1968, 1969, 1976) hän antaa mm. seuraavantyyppisiä tietoja naisten suhteesta alkoholiin:

— 1960-luvun lopulle suomalaiset naiset tekivät tuskin ollenkaan tuttavuutta alkoholin kanssa, ja tämän jälkeen tapahtunut voimakas kulutuksen lisääntyminen on merkinnyt naisille ”moraalista päätöstä, laadullista askelta täydellisestä pidättymisestä juomiseen” (s. 10).

— Suurin osa sukupolvien välisistä eroista koko elämän mittaisessa raittiudessa johtuu naisten välisistä eroista.

— Miesten ja naisten välinen kuilu elämän ajan kestävässä raittiudessa on pienentynyt vuodesta 1946 vuoteen 1976 (joskin se edelleen on ilmeinen).

— Kun kyseessä on kuukauden mittainen raittius, ts. ne henkilöt, jotka eivät ole juoneet alkoholia kuukauteen, on miesten ja naisten välinen ero tullut selymmäksi.

Sulkusen raportissa on sukupuolimuuttujaa korostettu voimakkaasti ja tavoitteena on ollut analysoida uusien kuluttajaryhmien juomatapoja suuremman sosiaalisen kokonaisuuden osana. Tämä tavoite on kuitenkin ristiriidassa sen tiedon kanssa, jonka raportti naisista ja alkoholista todella antaa.

Sen sijaan että erittelisi syvemmältä "sukupuolten välistä kuilua" alkoholin käytössä ja raittiudessa, Sulkunen siirtyy analysoimaan sukupolvien välistä kuilua. Raportissaan määstä sukupolvesta, elinoloista ja juomatavoista Suomessa (1981) hän väittää, että märkä sukupolvi (20—29-vuotiaat vuonna 1976) on vastuussa sukupuolten välisten erojen pienentymisestä juomisen määrässä ja juomatavoissa. Käsite "märkä sukupolvi" saa olla selityksenä suomalaisväestön juomatapojen muuttumiselle. Märän sukupolven keskuudessa ovat sukupuolten väliset erot yhtäkkiä kadonneet: "Suomalaisen yhteiskunnan sosiaalisten muutosten myötä on alkoholin sosiaalinen sisältö menettänyt myyttistä ja maskuliinista luonnettaan. Näin ollen moraalinen este, jota kuvaa perinteisesti suuri raittiiden määrä, erityisesti naisten keskuudessa, on murtunut. Tämän murtumisen takana on ollut märkä sukupolvi. Alkoholi ei enää ole tabu missään sosiaaliryhmässä."

Tässä uljaassa uudessa maailmassa vallitsee siis yhtäkkiä "täydellinen tasa-arvo". Alkoholin käyttö on kadottanut maskuliinisen luonteensa, sosiaaliset esteet naisten alkoholin käytölle ovat murtuneet ja erot miesten ja naisten suhteessa alkoholiin ovat kadonneet tai ainakin tulleet mielenkiinnottomiksi. "Alkoholi on perinteisesti symbolisoinut irtautumista arjesta. Yhdessä juominen tuo mukanaan veljeyttä, solidaarisuutta ja rooli- ja statuserojen unohtamista" (Sulkunen 1981, 11). Tässä veljeydessä, ilman rooli- ja statuseroja, voi siis märän sukupolven nainen unohtaa arjen, päinvastoin kuin esiäitinsä, jotka "tuskin koskaan käyttivät alkoholia".

Artikkelissaan suomalaisten naisten raittiudesta puhuu Jussi Simpura (1977, 102) keski-ikäisten naisten lisääntyvästä alkoholin käytöstä annetun liian dramaattisen kuvan ja — kuten hän asian ilmaisee — sen välillä, että naisten lisääntyvää alkoholin käyttöä pidetään "voittona naisten vapautustaistelussa". Samoin kuin Sulkunen on Simpura sitä mieltä, että "lisääntyvällä tasa-arvolla" sukupuolten välillä voi tässä yhteydessä olla merkitystä, mutta päinvastoin kuin Sulkunen hän väittää, että "vielä on kuitenkin pitkä matka sukupuolten tasa-arvoon alkoholin käytön alalla" (1978, 62). Todisteesi siitä, että olemme vasta tien

alkupäässä, hän esittää mm., että

— alkoholia käyttävien naisten vuosittainen keskimääräinen kulutus oli niin 1969 kuin 1976 neljäsosa miesten vuosikulutuksesta

— alkoholia käyttävien naisten vuosittainen humalakulutus oli 1969 kymmenesosa ja 1976 seitsemäsosa miesten kulutuksesta.

Viitaten naisten lisääntyvän alkoholin käytön aiheuttamaan huolestuneisuuteen Simpura tähdentää, että meillä on edelleenkin syytä olla eniten huolestuneita miesten alkoholin käytöstä ja että naisten alkoholin käyttö on vielä kaukana "miesmäisestä" (1978, 62). Hän korostaa (1978, 112—113): "Yhtä tärkeitä kuin muutokset ovat ne seikat, jotka kaikesta huolimatta eivät ole muuttuneet. Tällaisia ovat ennen muuta eri väestöryhmien alkoholin kulutuksen erot. Miehet juovat edelleenkin paljon enemmän ja selvästi rajummin kuin naiset, erot maaseudun ja kaupungin välillä ovat säilyneet..."

Jos Simpuran raportista etsii syvällisempää paneutumista "niihin seikkoihin, jotka kaikesta huolimatta eivät ole muuttuneet", eroihin miesten ja naisten suhteessa alkoholiin, saa kuitenkin etsiä turhaan. "Maailma ei kuitenkaan mahdu pulloon, haastattelulomakkeelle eikä edes Alkoon. Jotta voisi ymmärtää juomatapojen muutoksia, on oltava selvillä siitä, mitä Suomessa on 1970-luvulla tapahtunut ja mikä on alkoholin paikka näissä tapahtumissa", tuumii Simpura (1978, 4). Huolimatta vaatimuksistaan suuremmasta sosiaalisesta yhteydestä Simpura valitsee lähinnä "pulloperspektiivin" analysoidessaan sukupuolten välisiä eroja alkoholin käytössä, sillä keskustelu naisten ja miesten alkoholin käytöstä (1978, 56—62) tuntuu olevan irrallaan kaikista sosiaalisista yhteyksistä.

Samaa perusmateriaalia kuin edellä mainituissa raporteissa on käyttänyt Eeva-Liisa Ylälahti analysoidessaan naisten alkoholin käytössä 1970-luvulla tapahtuneita muutoksia. Ylälahden tutkimus lienee, oireellista kyllä, ainoa pohjoismainen tutkimus, joka kohdistuu suoraan naisten alkoholin kulutukseen. Ylälahti (1981) käsittelee mm. naisten alkoholin kulutusta ikä- ja koulutusryhmittäin:

— 1970-luvulla naisten alkoholin käyttö lisääntyi kaikissa ikäryhmissä, mutta lisäykses-tä suuri osa keskittyi 15—34-vuotiaisiin. Nä-

mä kuluttivat 1976 reilut kaksi kolmasosaa kaikesta naisten kuluttamasta alkoholista, ja heidän humalakulutuksensa oli lähes 80 % naisten koko humalakulutuksesta.

— 1970-luvulla naisten alkoholin käyttö lisääntyi kaikissa koulutusryhmissä. Lähinnä vain peruskoulutuksen saaneet naiset luopuivat raittiudesta. Tässä ryhmässä oli kuitenkin edelleen eniten raittiita. Pisimmälle koulutetut naiset tuntuvat olleen edelläkävijöitä naisten alkoholin käytössä. Perus- ja keskiasteen koulutuksen saaneet naiset näyttävät kuitenkin 70-luvulla kuroneen umpeen eniten koulutettujen naisten etumatkaa.

Samoin kuin Simpura pitää Ylälahti vaivan arvoisena kytkeä tämä kehitys käsitykseen miesten ja naisten ”lisääntyvästä tasa-arvosta”. Täydellisen ”tasa-arvon” ei vielä katsota vallitsevan juomatavoissa, mutta ”on ilmeistä, että naisten ja miesten aseman samankaltaistuminen tulee kaventamaan sukupuolten välisiä alkoholin käytön eroja. Nuorten voimakkaasti lisääntynyt alkoholin käyttö ja heidän käyttötilanteissaan tapahtunut sukupuolten välinen lähentyminen ennakoivat tällaista kehitystä” (Ylälahti 1981, 14).

Naisten alkoholin käytön ”riskiryhmät”

Ylälahti ei ole ainoa, joka pitää nuorten ”tasa-arvoisemmiksi” muuttuneita käyttötilanteita huonona enteenä Suomen kansan tulevia juomatapoja ajatellen. Ehkä eniten huolestuneita äänenpainoja on tässä keskustelussa aiheutunut nuorten tyttöjen juomatavoista. Myytti kaappijuoposta kotirouvasta on näin ollen saanut vähitellen antaa tietä tuoreemmille käsityksille siitä, mitkä ovat naispuolisen väestön ”riskiryhmiä”.

Raportissaan naisten alkoholin käytöstä norjalainen Sturla Nordlund yrittää ottaa hengiltä myyttiä kaappijuoposta kotirouvasta osoittamalla, että kotirouvat kuuluvat norjalaisessa yhteiskunnassa niihin, joiden alkoholin kulutus on ehdottomasti pienin (1977, 9): ”Pääpiirteittäin näyttää siis selvältä, että kotiäidit juovat vähemmän alkoholia kuin työssä käyvät naiset, ja tämä pätee myös silloin, kun tarkastelemme asiaa iän, tulojen ja siviilisäädyn mukaan. Kuitenkin kuulee usein sanottavan, että monilla kotiäideillä on alkoholion-

gelmia.”

Nordlund tarkoittaa tällä sitä, että naisten kaappijuoppoudesta käytävää keskustelua ei niinkään leimaa nautitun alkoholin määrä vaan pikemminkin kotiäidin roolin ja alkoholin käytön ilmeinen yhteensovittamattomuus. ”Kun toisinaan kuulee puhuttavan kotiäitien alkoholiongelmien leviämisestä, ns. kaappijuopottelusta, kyseessä tuntuu olevan pikemmin alkoholin käytön suhteellisuus vallitseviin normeihin nähden kuin todellinen alkoholiongelma” (1977, 10—11).

Näin ollen kotirouvien juomatavat ovat edelleen kiinnostuksen kohteina, mutta huomion polttopisteessä on uusia naisryhmiä. Jyrkkänä vastakohtana kotirouvien oletetulle, kotona neljän seinän sisällä tapahtuvalle juomiselle ovat hyvin nuorten naisten, ”poikien tavoin juovien” tyttöjen, juomatavat. Näitä tyttöjä tunnutaan usein pitävän naisten alkoholiongelmien henkilöityminä ja heidän juomatapojaan verrataan poikien juomatapoihin, eikä tämän kehityksen katsota ennustavan hyvää.

Tarkastellessaan suomalaisten nuorten juomatapoja 1970-luvulla Salme Ahlström osoittaa (1982), että raittiiden osuus (niiden jotka kertomansa mukaan eivät ole koskaan käyttäneet alkoholia) on suunnilleen sama poikien ja tyttöjen parissa 12—18 vuoden iässä. ”Suomalaisten perinteinen juomatapa on raju kerta juominen”, Ahlström toteaa ja jatkaa, että ”18-vuotiaiden helsinkiläispoikien on havaittu juovan lähes yhtä suuria kertamääriä kuin kaikki kaupunkilaismiehet keskimäärin” (1982, 8—9). Kysymystä, missä määrin nuoret tytöt ovat omaksuneet tämän ”suomalaisten perinteisen juomatavan”, voidaan valaista Ahlströmin artikkelista poimituilla tiedoilla seuraavasti: Subjektiivisessa näkemyksessä päihtymyksen asteesta viimeksi alkoholia nautittaessa on sukupuolten välillä selvä ero 16- ja 18-vuotiaiden ryhmissä siten, että useampi poika ilmoitti olleensa päihtynyt (vuonna 1979). 14-vuotiaista sitä vastoin tytöt ilmoittivat useammin kuin pojat olleensa päihtyneitä. Koska 14-vuotiaiden parissa havaittu ero on ristiriidassa aikaisempien tutkimustulosten kanssa, Ahlström katsoo asian vaativan selityksen (1982, 10): ”Koska kyseessä on subjektiivinen kokemus, on mahdollista, että poi-

kien ja tyttöjen näkemykset päihtymyksestä poikkeavat. Pojat saattavat esimerkiksi edellyttää korkeampaa veren alkoholipitoisuutta kuin tytöt ennen kuin nimeävät sen päihtymykseksi. Näin nimenomaan siksi, että perinteinen suomalais-kansallinen miehenrooli sisältää vahvan humalatilan tavoittelun.”

Valitettavasti Ahlström ei kehittele edelleen yhteyttä, joka liittää nuorten juomatavat perinteiseen, suomalaiseen ja ennen kaikkea miehiseen humalaan. Hän ei tartu tyttöjen ja poikien alkoholin käytössä muuttuviin ja ilmeisen pysyviin seikkoihin nivoutuviin kysymyksiin, joita artikkelissa sivutaan. Sen sijaan hän siirtyy tutkimaan alkoholiasenteita ja toteaa, että poikien ja tyttöjen alkoholiasenteet pysyvät muuttumattomina 16 vuoden ikään saakka. 18-vuotiaiden ryhmässä kuva yhtäkkiä muuttuu: pojat suhtautuvat alkoholin käyttöön huomattavasti suopeammin kuin tytöt. Ja tässä Ahlström toteaa lyhyesti (1982, 24): ”On ilmeistä, että suomalaisten poikien kehityksessä tapahtuu jotakin, joka lisää alkoholimyönteisyyttä ikävuosi ikävuodelta, kun taas tytöillä suhtautuminen alkoholiin vakiintuu puberteetin alkuvuosina.” Mitä tämä jokin on ja mitkä mekanismit aiheuttavat sen, että tytöt kaikesta huolimatta eivät asennoidu alkoholiin ”kuten pojat” edes niissä nuorisoryhmissä, jotka seuraavat Pekka Sulkusen ”märkää sukupolvea” alkoholiareenalla, ei raportissa syvällisemmin pohdita.

Myös norjalaiset kulutustutkimukset Osloon nuorista 1968 ja 1979 osoittavat, että nuoret tytöt eivät juo ”kuten pojat”. Olav Irgens-Jensen ja Mons Georg Rud (1979) toteavat, että niiden nuorten osuus, jotka eivät ole koskaan juoneet alkoholia, on sama tyttöjen ja poikien keskuudessa ja että koko 1970-luvulla ei sukupuolten välillä ole esiintynyt varsinaisia eroja. Eroa kuitenkin on kulutusmäärissä: poikien arvioitu vuosikulutus oli 1979 noin kaksi kertaa niin suuri kuin tyttöjen. Irgens-Jensenin ja Rudin mukaan tämä selittyy sillä, että ”pojat todellisessa tilanteessa ovat taipuvaisia juomaan huomattavasti enemmän kuin tytöt. On myös totta, että pojat juovat useammin kuin tytöt, mutta tässä suhteessa ero on pieni verrattuna juomiskertaa kohti kulutetun alkoholimäärän eroihin” (1979, 17).

Ruotsalaisessa tutkimuksessa nuorten ja ai-

kuisten asennoitumisesta huumeiden käyttöön viitataan siihen, että nuoret tytöt eivät asennoidu alkoholiin eikä heidän pidäkään asennoitua siihen ”kuten pojat” (Ds S 1981, 86): ”Huumeisiin asennoitumisessa heijastuvat myös sukupuoliroolit. Tytöt joutuvat usein vaikeisiin ristiriitatilanteisiin. Sekä pojat että tytöt tuntuvat suhtautuvan kielteisemmin tyttöjen huumeiden käyttöön kuin poikien. Myös aikuiset ottavat ankaramman asenteen tyttöihin, jotka käyttävät huumeita.”

Raportissa todetaan, että tyttöjen huumeiden käyttö sisältää siksi suuremman normirikkomuksen kuin poikien, ja tämä johtopäätös kuvannee myös hyvin maamme ”tasa-arvoisten” nuorisoryhmien oloja. Nuorten tyttöjen päihteiden käyttö — vaikka se on kohtuullisempaa kuin poikien — on selvästi ristiriidassa yhteiskunnallisesti hyväksyttävän kanssa. Naisten alkoholin käytön yhteydessä keskustelu uusista ”riskiryhmistä”, nuorista tytöistä, ei tunnu perustuvan, kuten ei keskustelu ”kaappijuopoista” kotirouvistakaan, vain todelliseen huolestumiseen alkoholin käytön seurauksista vaan myös kahden sosiaalisen roolin yhteensovittamattomuuteen. Perinteisen miehin rooli, johon liittyy alkoholin käyttöä ja liikakäyttöä, ei mitenkään luonnu nuorille tytöille.

Naisten alkoholin käytön seuraukset

Nuorten naisten muuttuneet juomatavat kytketään usein kysymykseen heidän pääasiallisesta tulevasta yhteiskunnallisesta roolistaan, synnyttäjän ja kasvattajan roolista. Elisabeth Björk ja Nina Tollefsen puhuvat naisten alkoholin käytön salailemisesta ja ovat sitä mieltä, että tämä salailu voidaan joiltakin osin lopettaa (1981, 20): ”Kuitenkin tuntuu, että joissakin maissa on toisinaan pakko paljastaa ’naisalkoholisti’. Ei niinkään tällaisten naisten elämäntilanteen ja ongelmien takia vaan koska heidän juomisensa on näyttänyt saavan katastrofaalisia seurauksia suvun kartuttamista ajatellen.”

Naisten alkoholin käytön seurauksiin kohdistuva kiinnostus on mitä suuremmassa määrin ja kutakuinkin yksinomaan kytketty lapsille ja perhe-elämälle koituviin seurauksiin, tai kuten Pia Milton asian ilmaisee (1979,

20): "Naisiin kiinnitetään huomiota vain siinä määrin, kuin heidän elämänsä vaikuttaa toisiin ihmisiin, esim. puolisoon ja lapsiin." Kiinnostus sikiövaurioihin on melkoinen poikkeus säännöstä, jonka mukaan miesten alkoholihaitat ovat yleispäteviä. Miesten alkoholin käyttö ja miesten alkoholihaitat ovat saaneet olla yleisinhimillisenä mallina; naisten alkoholin käyttöä ja naisten alkoholihaittoja on pidetty niin vähäpätöisinä, ettei niitä ole edes katsottu mahdollisesti kiinnostaviksi poikkeuksiksi. Alkoholin käytön lääketieteellisten ja sosiaalisten seurausten on katsottu olevan samoja sekä miehillä että naisilla, ja miesten valta-asema niin alkoholin käytössä kuin liikkäytössä on tehnyt oikeutetuksi täydellisen keskittymisen miesten alkoholihaittoihin. Tiedot — silloin kun niitä on — naisten alkoholihaitoista ovat niukkoja; toisinaan niitä ei oteta jatkokäsittelyyn, koska "niiden vähäinen osuus ei suo mahdollisuuksia mielekkääseen analyysiin".

On kuitenkin kiinnostavaa, että alkoholihaittojen analyysien katsotaan koskevan koko väestöä, että alkoholin kulutuksen ja alkoholihaittojen yhteyttä pidetään yleispätevanä ja että mitattujen alkoholihaittojen katsotaan heijastavan koko väestön alkoholikulttuuria. Nämä itsestään selvät yleistykset alkoholikulttuurin, kulutuksen ja haittavaikutusten suhteesta tehdään siitä huolimatta, että väestön toista puoliskoa tuskin käsitellään analyysissa.

Kari Poikolaisen raportit alkoholimyrkytyksen aiheuttamista kuolemantapauksista Pohjoismaissa ovat muodostaneet tärkeän lisän kuvailtaessa aitosuomalaista alkoholinäytelmää, kuvaa rajuista juomatavoista, jotka aivan liian usein ja liian nopeasti vievät harastajansa tuhoon (1978, 104): "Suomalaisten taipumus hakea arkisen elämän yksitoikkoisuudelle korvausta dionyysisistä juomingeista ilmenee konkreettisesti siitä tavasta, jolla viinasta Suomessa puhutaan. Sanotaan, että raskas työ vaatii raskaat hovit ja että ilo ilman viinaa on teeskentelyä. Tai kääntäen irvailaan, että viina finlandisoi juojansa tehokkaasti."

Poikolaisen finlandisoituneet juomaseurat ovat yleispäteviä, samoin kuin hänen pohdintansa suomalaisten suuresta alkoholimyrky-

tyskuolleisuudesta osana suomalaista alkoholikulttuuria. Todisteita Suomen kansan juomatapojen turmiollisuudesta on akuuttiin päihtymykseen liittyvästä kuolleisuudesta tehdyissä tilastoissa. Naiset ovat kuitenkin vain pieni osa tätä tilastoa, niin pieni, että Poikolainen on katsonut aiheelliseksi jättää heidät kokonaan tutkimuksen ulkopuolelle (1979 a, 82): "Naisten pienten alkoholimyrkytys- ja alkoholismikuolleisuuslukujen vuoksi eivät niiden ikäryhmittäiset vertailut kerro mitään olennaista. Sama koskee kuolleisuuden kehitystä pitkällä aikavälillä. Tämän vuoksi tarkastelen ainoastaan miesten kuolleisuuden muutoksia."

Naisten alkoholimyrkytyskuolemien osuus vaihteli Pohjoismaissa vuosina 1967—71, Poikolaisen tutkimuksen ajankohtana, Suomen 5 %:sta Tanskan 21 %:iin, ja naisten alkoholismikuolemien osuus Suomen 5 %:sta Norjan 14 %:iin. Naisia kuoli alkoholimyrkytykseen eniten Suomessa ja vähiten Tanskassa, kun taas alkoholismiin kuoli eniten naisia Ruotsissa ja vähiten Tanskassa (Poikolainen 1977).

Päihtymykseen liittyvistä tapaturmista Poikolainen, samaa linjaa jatkaen, toteaa (1978, 102—103): "Alkoholin käytön aiheuttamille vammautumisille alttiimpia ryhmiä on todennäköisesti 15 vuotta täyttänyt miesväestö. Tämän vuoksi tarkastelen tapaturmakuolleisuutta tässä väestöryhmässä."

Tämä kaikesta päättäen itsestään selvä rajanveto tehdään artikkelissa Suomalaiset juomatavat ja kuolleisuus, jossa Poikolainen yrittää kuvata suomalaisten rajua juomaperinnettä kuolleisuuslukujen avulla (1978, 101): "Jos Suomen suuri alkoholimyrkytyskuolleisuus johtuu erityisen rajua alkoholin käyttöä ja nopeaa humaltumista suosivasta juomaperinteestä, on syytä olettaa, että suomalaisten kuolleisuus myös muihin akuuttiin päihtymykseen liittyviin kuolinsyihin on kansainvälisesti katsoen suuri."

Käsitteet "suomalaiset juomatavat" ja "suomalaisten raju juomaperinne" toisaalta ja naisten suppea käsittely ja/tai pois jättäminen aineistosta toisaalta ovat ilmeisen ristiriidassa keskenään. "Juomatapojamme koskeva todistusaineisto on kokonaisuudessaan varsin painava", Poikolainen (1979 b, 135) tuumii ja sivuuttaa sen, että tämän aineiston etumerkki

on miehinen. Naisten juomatapojen osalta aineisto on ohut, ilmeisesti nytkin siitä syystä, että niitä pidetään miesten juomatapojen pienennettynä peilikuvana. Se, että tämä peilikuva ei ole erityisen selvä eikä käy erityisen hyvin yksiin miesten juomatavoista annetun selkeäpiirteisen kuvan kanssa, ei tunnu kiinnostavan tutkimusta.

Toinen merkki suomalaisten rajusta juomaperinteestä, johon usein kiinnitetään huomiota, ovat juopumuspidätykset. Raportissaan alkoholihaittojen ja juomatapojen kehityksestä Suomessa 1960—78 uhraavat Salme Ahlström ja Esa Österberg sukupuolimuuttujalle yhden luvun. Naisten marginaalinen asema suomalaisessa alkoholinäytelmässä tulee selvästi ilmi seuraavasta (1981 a, 78): "Koko tarkastelu-kauden ajan valtaosa juopuneena pidätetyistä on ollut miehiä. Juopuneena pidätettyjen naisten osuus kaikista juopuneena pidätetyistä ei ole kaupungeissa ja kauppaloissa yltänyt yhtenäkään vuotena kuuteen prosenttiin."

Ahlström ja Österberg painottavat kuitenkin voimakkaasti, että naisten juopumuspidätykset ovat lisääntyneet nopeammin kuin miesten (1981 b, 57—58): "Sukupuolen ja iän mukaan eriteltyt säilöönottotiedot vahvistavatkin sitä varsin yleistä näkemystä, että vuoden 1968 alkoholilainsäädännön voimassaolo-aikana naisten ja nuorten alkoholin kulutus ja humalakulutus ovat lisääntyneet nopeammin kuin miesten."

Tämä vahvistus naisten juomatapojen muuttumisesta perustuu siihen, että naisten osuus juopumuspidätyksistä (kaupungeissa) lisääntyi vuoden 1960 noin 4,5 %:sta noin 5,5 %:iin vuonna 1980. Vaikka Ahlström ja Österberg korostavat, että juopumuspidätystilastojen mukaan valtaosa on täysi-ikäisiä miehiä, he tuntuvat pitävän tätä pientä lisäystä oireellisenä. Kiinnostavaa on myös se, että tärkeimpiä johtopäätöksiä, joihin juopumuspidätys-analyyseissa päädytään, on, että alkoholin-käyttötapojen leviämisen suhteen Suomessa vallitsee "yhtenäiskulttuuri" (1981 b, 60—61): "... Suomi näyttää näiden tietojen valossa varsin homogeeniselta yhtenäiskulttuurin maalta, jossa tietynlaiset vaikutteet tuottavat samankaltaisia tuloksia maan eri osissa ja erilaisten ihmisten parissa."

Tämä homogeeninen kuvaus suomalaisesta

juomaperinteestä on — jos sen tosiaan on tarkoitus käsittää muutakin kuin alueellista jakoa — erittäin hämmästyttävä, kun ajatellaan, että naispuolisella väestönosalla on ollut ja on niin marginaalinen edustus juopumuspidätystilastoissa.

Alkoholin kulutuksen ja alkoholin käytön mitattavissa olevien seurausten suhde ei ole yksiselitteinen suomalaisessa väestössä. Tätä osoittaa myös seuraava (1981 a, 82): "Haastattelututkimusten tiedot viittaavat selvästi siihen, että naisten nauttima alkoholi on johtanut huomattavasti harvemmin humalaan ja juopumustapauksiin kuin miesten käyttämä alkoholi. Olihan esimerkiksi vuonna 1976 naisten osuus alkoholin kulutuksesta noin 21 % ja alkoholin humalakulutuksesta noin 14 % sekä juopumuspidätyksistä noin 5 %."

Klaus Mäkelä pitää kulutustasoa ja juomisen sosiaalisia seurauksia käsittelevässä artikkelissaan (1978) sukupuolten välisiä eroja muutaman kommentin arvoisina. Hän toteaa, että suurin osa näistä eroista voidaan selittää sillä, että naisten alkoholin kulutus on vähäisempää kuin miesten, mutta että eri seurausten todennäköisyys ilmeisesti vaihtelee eri sukupuolilla silloinkin, kun sekä kulutettu määrä että päihtymyksen aste vakioitiin. Tämä vaihtelu johtuu sukupuolten eroista sekä käyttäytymisessä että sosiaalisessa kontrollissa, Mäkelä toteaa ja esittää joukon mielenkiintoisia tutkimustuloksia juomisen sosiaalisista seurauksista miesten ja naisten osalta. Erään englantilaisten opiskelijoiden tekemän tutkimuksen mukaan ovat tietänyttypiset seuraukset huomattavasti tavallisempia mies-opiskelijoilla kuin naisopiskelijoilla. Mies-opiskelijat olivat joutuneet useammin muodollisten (poliisin, opettajan, työnantajan taholta tulleiden) kontrollitoimien kohteiksi juomisen yhteydessä, kun taas naisopiskelijoihin kohdistettiin suhteessa useammin epävirallista sosiaalista kontrollia. Nämä erot voivat kuvastaa sitä, että miehet käyttäytyvät päihtyneinä aktiivisemmin ja haastavammin, kun taas epävirallisia kontrollitoimia, esim. ystävien ja tuttavien taholta tulevia, helpommin sovelletaan naisiin (Mäkelä 1979, 324). Tämä tulos voi antaa mielenkiintoisia johtolankoja juomiskäyttäytymisessä ja juomisen seurauksissa esiintyvien yleisten sukupuolie-

rojen ymmärtämiseen, päättelä Mäkelä, jättää sen jälkeen nämä ”mielenkiintoiset johtolangat” ja siirtyy seuraavaan muuttujaan.

Naisten juomisura

Alkoholin kulutuksessa ja alkoholihaitoissa esiintyvien ”sukupuolten välisten erojen” kuvaamisella luvulla tai muutamalla rivillä on juomisuran tutkimuksessa vastineensa mies- ja naispuolisten ”alkoholistien” vertailussa. Alkoholisteiksi määritellyissä ryhmissä ovat sukupuolten erot yhtäkkiä mielenkiintoisia, ja kiinnostus kohdistuu pikemmin siihen, kummat ovat patologisempia, mies- vai naispuoliset alkoholiongelmaiset. Esim. Pekka Kiviranta väittää, tutkittuaan a-klinikoiden mies- ja naisasiakkaita, että miehet ovat ”systemaattisesti vaikeampia alkoholisteja, poikkeavampia, epäsosiaalisempia ja fyysisesti sairaampia kuin naiset” (1980, 96). Lena Dahlgren sitä vastoin antaa seuraavanlaisen ”kliinisen kuvan” tutkittuaan Tukholman Karoliinisen sairaalan naispuolisia alkoholiongelmaisia (1979, 7—8): ”Useimmat tutkijat ovat nykyään yksimielisiä siitä, että naisten ja miesten taudinkuvassa ja sairauden kehityksessä on selviä eroja. Naisalkoholisteja vaivaavat useammin psykiatriset sairaustilat, enimmäkseen masennustilat, heillä on suurempi taipumus lääkkeiden väärinkäyttöön ja he yrittävät useammin tehdä itsemurhan . . . Lisäksi naisalkoholistilla on miespuoliseen verrattuna useammin ollut aikaisempia psyykkisiä vaivoja, useampia psykiatrisia komplikaatioita alkoholisairauden yhteydessä sekä suurempi perinnöllinen taipumus psyykkisiin sairauksiin.”

Jouduttuaan silmätysten mm. tämäntyyppisen sukupuolivertailun kanssa väittävät Elisabeth Björk ja Nina Tollefsen (1981, 217): ”Sukupuolten väliset vertailut eivät tässä vaiheessa ole hedelmällisin tapa pusertaa tietoa ’naisalkoholistista’. On olemassa melkoisen paljon vähemmän konkreettista tietoa naisten ’alkoholismista’ kuin miesten. Tämä näyttää johtavan siihen, että ’miesalkoholisti’ asetetaan normiksi sille, mitä informaatiota halutaan tällaisista vertailututkimuksista saada.”

”Naisalkoholistin” kuvaus ”miesalkoholistia” mallina käyttäen seuraa Björkin ja Tollefsenin mukaan tavallisesti kahta linjaa: 1) su-

kupuolten erilainen käyttäytyminen tulkitaan naiselle haitaksi ja 2) samanlainen käyttäytyminen selitetään eri tavoin miesten ja naisten osalta. Joskus näiden kahden seikan yhteisvaikutus voi olla sellainen, että seurauksia on pikemminkin pidettävä absurdeina. Naisten poikkeaminen miehisestä normista nähdään merkkinä siitä, että naiset ovat patologisempia kuin miehet. Kun joku nainen poikkeaa tästä ”patologisesta” naisnormista miesnormin suuntaan, hänet määritellään vielä patologisemmaksi kuin kanssasisarensa.

Kysymys siitä, kummat ovat patologisempia — mies- vai naispuoliset alkoholiongelmaiset, näyttää usein olevan lähtökohtana myös hoitotuloksista keskusteltaessa. Käsitykset alkoholistien hoidon ongelmaryhmistä ovat vaihdelleet: vakaasta uskosta siihen, että kahdesakin suhteessa poikkeavilla naisilla on huonoimmat hoitotulokset (esim. Dahlgren 1979), käsitykseen siitä, että miespuoliset alkoholiongelmaiset ovat vaikeimmin hoidettavia (Suomessa esim. Ronald Wiman Nainen ja alkoholi -seminaarissa Tampereella 1982), ja näkemykseen, jonka mukaan koko kysymyksenasettelu on merkityksetön.

Miesten ja naisten ”patologian” vertailut ovat johtaneet siihen, että koko joukko — ei-suomalaisia — tutkijoita on yrittänyt hahmotella sosiaalista kehystä ja elinehtoja, jotka ympäröivät ”tutkimuskohdetta” vertailevissa tutkimuksissa. Muriel Nellis kuvaa esim. naispuolisten huumeongelmaisten eri hoitovaihtoehtoja seuraavalla tavalla (1980, 128): ”Oletetaan aivan yksinkertaisesti ja kohtalokkaasti, että meidän kulttuurissamme huumeiden käyttö on ensisijaisesti miehinäinen ilmiö. Aivan viime aikoihin asti ei erityisesti eroteltu naisia omaksi ryhmäkseen ja tulokset olivat silmiinpistävät. Naiset, jotka vapaaehtoisesti hakeutuivat hoitoon tai jotka pakotettiin hoitoon, saivat alistua olemaan vähemmistönä, jota nöyryyttivät ja sortivat etupäässä miespuoliset potilasryhmät.”

Ja Bam Björling (1980) kuvaa seksuaalista painostusta, jonka kohteeksi naispuoliset päihdeongelmaiset joutuvat hoitokodeissa, sekä ei vain toisten asiakkaiden vaan myös henkilökunnan harjoittamaa sortoa ja tuomitsevia asenteita. Ruotsalaisista hoitokodeista tehtyjen tutkimusten pohjalta hän toteaa, että

miesten ja naisten hoito ei ole tasa-arvoista niissäkään tapauksissa, joissa selvästi on ollut kunnianhimoisena tavoitteena murtaa asiakasryhmässä perinteiset sukupuoliroolien kuviot. Henkilökunnan toimintatavat toivat yhteiskunnallisen sukupuoliroolin mallin kollektiiviin, jonka asukkaiden "tasa-arvoa" väärinkäyttäjäkulttuuri entisestään horjutti. Björlingin tulokset osoittavat sitä paitsi, että miesten ja naisten erilaisuus tunkeutui myös asiakkaiden hoidon suunnitteluun, niin että miesten hoidon tavoitteet nivoutuivat aktiiviseen työelämään osallistumiseen, kun taas naisten hoidon tavoitteena oli pikemmin aktiivinen kotielämään osallistuminen.

Marguerite L. Babcockin ja Bernadette Connorin analyysistä, joka käsittelee sukupuolisuutta päihdehuollossa, on lopuksi lainattu seuraavat rivit (1981, 234): "Rehabilitaatio, resosialisaatio tai miksi sitä nyt haluaa nimittää on naisille usein palvelurooliin uudelleen perehtymistä, ei avointa itsensä toteuttamista kaikkine siihen liittyvine mahdollisuuksineen."

Näin hahmoteltu kuva antaa ymmärtää, että naispuolisten alkoholiongelmaisten kahdessakin suhteessa poikkeavan roolista — heidän asemastaan "alkoholistina" ja sitä paitsi "naisalkoholistina" — on enemmän seurauksia kuin tavallisesti on oletettu. Tässä valossa sukupuolimuuttuja-analyysit, jotka eivät kiinnitä huomiota epätasapainoon toisaalta alkoholiongelmaisten (edelleen) melko harvakuiseen naisryhmän ja toisaalta miesten tarpeisiin rakentuvan hoitokoneiston välillä, osoittautuvat arvottomiksi. Sitä paitsi koko hoitokoneiston juuret ja haarautumat ovat maskuliinisessa alkoholikulttuurissa; meidän kaikkien yhteinen "yhtenäiskulttuuri" ei lisää suoraan vertailevien patologiaturkimusten arvoa. Sillä näissä tutkimuksissa tarkastellaan sukupuolta — jos sitä ylimalkaan tarkastellaan — kaksijakoisena muuttujana, jonka toisen puoliskon täyttää miespuolisten alkoholiongelmaisten ryhmä ja toisen puoliskon naispuolisten ryhmä. Tutkimusta ei tunnu huolestuttavan se, että tämä näennäisen yksinkertainen muuttuja on mallina vielä selvittämättömälle miesten ja naisten elinehtojen vyyhdelle.

Yhteenveto

Tiedot naisten suhteesta alkoholiin seuraa-
vat lähes täydellisyyttä hipoen sitä perinteisen yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen mallia, jonka ovat antaneet nykypäivän naisten tutkijat. Tämän mallin ensimmäistä kehystä edustaa kaikki se alkoholitutkimus, joka jättää naiset täysin huomiotta. Harvoin ääneen lausuttu mutta ilmeisen itsestään selvä syy tähän on käsitys, että alkoholin käyttö on miehinen ilmiö, käsitys jota ovat kuitenkin alkaneet horjuttaa raportit naisten lisääntyvästä alkoholin käytöstä. Käsi kädessä tämän tietämättömyyden kanssa kulkee käsitys miehestä ihmislajin yleisenä edustajana. Enemmistön edustajana miesnäyttelijän valtuuksia alkoholiareenalla laajennetaan käsittämään koko ihmiskunta. Miesten alkoholin käyttö saa tutkimusraporteissa vastata yleisinhimillistä alkoholin käyttöä ja miesten alkoholihaitat ovat itsestään selvänä mittana ihmisten alkoholihaitoille. Alkoholin kulutuksen ja alkoholihaittojen suhde on kiedottu selvästi miehisen alkoholikulttuurin sekavaan verkkoon, jonka varauksitta oletetaan kattavan koko väestön.

Hanne Haavind toteaa artikkelissaan, joka käsittelee naisia yhteiskuntatieteissä, seuraa-
vaa (1979, 148): "Yhteiskuntatieteilijöiden työskentelytapa on tähän saakka ollut sellainen, että naisten olosuhteet on joskus riittä-
mättömästi otettu huomioon ja joskus jätetty kokonaan huomiotta. Tämä on johtanut myös siihen, että naisten toiminta kuvataan merkityksettömäksi ja heidän asemansa yhteiskunnassa marginaaliseksi. Jotkut sanovat ehkä, että niinhän asia juuri on. Mutta asian ydin on, että yhteiskuntatieteilijät aivan liian harvoin tutkivat juuri tätä." Kuvaus voisi yhtä hyvin koskea juuri alkoholitutkimusta. Naisen marginaalinen asema alkoholikysymyksessä on oikeuttanut sen, että hänet tutkimuksellisesti tehdään näkymättömäksi; marginaalisuutta sinänsä ei ole pidetty tieteellisesti kiinnostavana.

Vaihtoehtona naisten täydelliselle pois jättämiselle perinteisessä alkoholitutkimuksessa on sukupuolimuuttuja-analyysi, jossa sukupuoli vastaa väestön biologista kahtiajakoa eikä mitään muuta. Sukupuolimuuttuja-analyseissa eivät perinteiset — "itsestään selvät"

— erot miesten ja naisten suhteessa alkoholiin kiinnosta; pienehköjä muutoksia sukupuolten tasapainossa sitä vastoin pidetään jonkinasteisen huomion arvoisina. Nämä pienentyneet sukupuolten erot juomatavoissa sidotaan joskus löyhästi suosittuun käsitykseen sukupuolten tasa-arvon lisääntymisestä; muutoin pohdinnoissa ei esiinny minkäänlaista sosiaalista kytkentää.

Sukupuolten vertailuihin alkoholitutkimuksessa ei ylipäättään ole vaikuttanut — tai päässyt vaikuttamaan — kaikki se tutkimus, joka on valaissut miesten ja naisten elinolosuhteiden laatueroja. Karen Davies, Anita Göransson ja Anna Lena Lindberg väittävät (1980, 6): "Yhteiskunnan voimakas syrjintäpolitiikka, joka antaa naisille ja miehille tarkoituksellisesti erilaisen yhteiskunnallisen aseman ja erilaiset kokemukset, arvostukset ja etuoikeudet, aiheuttaa sen, että erityisesti yhteiskuntatieteellinen mutta myös muukin tutkimus, joka ei ota tätä huomioon, muuttuu mielenkiinnottomaksi, pätemättömäksi ja pahimmassa tapauksessa virheelliseksi, jos sille annetaan maailmanlaajuista merkitystä."

Lainaus voi ehkä tuntua suureelliselta, mutta se kestää hyvin vertailun esim. Juha Partasen julistukseen sosiologisen alkoholitutkimuksen tavoitteista. Keskeisenä kohteena on eritellä "alkoholin käyttöä yhteiskunnallisena ilmiönä. Sosiologinen alkoholitutkimus kuvaa juomatapoja ja niiden muutoksia, alkoholin käyttöön liittyviä normeja, asenteita, arvoja ja motiiveja, ja pyrkii tulkitsemaan näitä seikkoja osana ihmisten elämäntavan kokonaisuutta" (1981, 6).

Jos tämä komea julistus mielessään käy läpi nykypäivän tutkimuksen tuottamia tietoja naisesta ja alkoholista, jää sato melko laihaksi.

Kirjallisuus

Ahlström, Salme: Alkoholin käyttö. Eripainos julkaisusta: Rimpelä, M. & al.: Nuorten terveystapatutkimus: Nuorten terveystavat Suomessa 1970-luvulla. Lääkintöhallituksen tutkimuksia 25/1982. Helsinki 1982

Ahlström, Salme & Österberg, Esa: Juopumuspidätystiedot alkoholihaittojen ja juomatapojen kehityksen kuvaajina Suomessa vuosi-

sina 1960—1978. Haittaprojektin osaraportti. Alkoholipoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimusseloste n:o 145. Helsinki 1981. 1981 a

Ahlström, Salme & Österberg, Esa: Alkoholilolajemme erityiskysymyksiä. Alkoholipoliittikka 46 (1981): 2, 51—63. 1981 b

Babcock, Marguerite L. & Connor, Bernadette: Sexism and treatment of the female alcoholic: a review. Social Work 3/1981

Björk, Elisabeth & Tollefsen, Nina: "Nille" drikker også. En sammenlignende studie av kvinnelige og mannlige "alkoholikere" i et sosialpsykologisk perspektiv. Psykologisk institutt, Universitetet i Oslo 1981

Björling, Bam: I stället för vård — allting flyter. RFHL-skriftserie 23. Stockholm 1980

Dahlgren, Lena: Alkoholproblem bland kvinnor. Alkohol och narkotika 73 (1979): 7, 5—10

Davies, Karen & Göransson, Anita & Lindberg, Anna Lena: Inledning i Kvinnovetenskaplig tidskrift 1/1980

Haavind, Hanne: Handlar samhällsvetenskap om kvinnor? I: Karin Westman Berg (ed.): Gråt inte — forska. Kvinnovetenskapliga studier. Prisma, Stockholm 1979

Irgens-Jensen, Olav & Rud, Mons Georg: Changes in the use of drugs, alcohol and tobacco among Norwegian youth year by year from 1968 through 1979. Statens institutt for alkoholforskning. Oslo 1979

Kiviranta, Pekka: Naisten alkoholismista. Lapinlahti n:o 2, 1980, s. 89—97

Milton, Pia: Kvinnomissbruk. Raben & Sjögren, Stockholm 1979

Mäkelä, Klaus: Level of consumption and social consequences of drinking. In: Israel, Y. & al. (eds.): Research advances in alcohol and drug problems 4. Plenum Press, New York 1978, pp. 303—348

Nellis, Muriel: The female fix. Houghton & Mifflin Company, Boston 1980

Nordlund, Sturla: Om kvinners alkoholbruk. Statens institutt for alkoholforskning, Oslo 1977

Partanen, Juha: Alkoholisosiologia: tutkimusperinteitä ja ongelmia. Alkoholipoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimusseloste n:o 152. Helsinki 1981

Poikolainen, Kari: Alcohol poisoning mortality in four Nordic countries. The Finnish

Foundation for Alcohol Studies Vol. 28. Fors-
sa 1977

Poikolainen, Kari: Suomalaiset juomatavat
ja kuolleisuus. *Alkoholipolitiikka* 43 (1978): 2,
100—106

Poikolainen, Kari: Alkoholimyrkytyskuole-
mat Pohjoismaissa I. Tilastoitu kuolleisuus.
Alkoholipolitiikka 44 (1979): 2, 80—84. 1979 a

Poikolainen, Kari: Alkoholimyrkytyskuole-
mat Pohjoismaissa II. Kuolleisuuserojen syyt.
Alkoholipolitiikka 44 (1979): 3, 131—136.
1979 b

Simpura, Jussi: Nykterhet bland kvinnor i
Finland. *Alkoholpolitik* 40 (1977): 3, 102—108

Simpura, Jussi: Suomalaisten juomatavat
vuosina 1969 ja 1976. Kulutetut alkoholimää-
rät ja alkoholin ongelmakäyttö. Alkoholipo-
liittisen tutkimuslaitoksen tutkimusseloste
n:o 114. Helsinki 1978

Sulkunen, Pekka: Abstainers in Finland
1946—1976. A study in social and cultural
transition. Reports from the Social Research
Institute of Alcohol Studies no. 133. Helsinki
1979

Sulkunen, Pekka: The wet generation, living
conditions and drinking patterns in Finland.
Continuities in a reanalysis of Finnish drin-
king survey data. Reports from the Social Re-
search Institute of Alcohol Studies no. 155.
Helsinki 1981

Ungdom, droger och förebyggande arbete.
Rapport från utredningen om narkotikabru-
kets omfattning (UNO). Socialdepartementet.
Ds S 1981: 11. Stockholm 1981

Ylälahti, Eeva-Liisa: Naisten alkoholin
käytön muutoksista 1970-luvulla. Alkoholipo-
liitiikka 46 (1981): 1, 3—16.

English Summary

*Margaretha Järvinen: Nainen alkoholitutkimuk-
sessa (Women in Alcohol Research)*

Research has yielded scarcely any data on the
links between women and alcohol. Traditionally
women have drunk substantially less than men,
which has led researchers off in two wrong direc-
tions. First, alcohol research completely ignores
womankind. The reason for this, self-evident but
rarely voiced, lies in the conception that drinking is
a phenomenon characteristic of men. Reports of the
increasing use of alcoholic beverages by women
have, however, begun to erode the validity of this
concept. Failing to take women into consideration
in research often originates in the generalized as-
sumption that men are representatives of the hu-
man species.

A sex variable analysis in which sex relates to
nothing more than a biological partition of the
population provides an alternative to the complete
exclusion of woman from traditional alcohol re-
search. Sex variable studies do not devote attention
to traditional, "self-evident" differences between
men and women in their relationship to alcohol, as
they do to some degree to the minor shifts in the
equality position between the sexes.

The problem setting should therefore be women's
relationship to alcohol persistently deviating from
men's drinking patterns constituting the problem
itself and the dependent variable. This again calls
for a broader examination of woman's position in
society and culture.

Alkoholipolitiikka Vol. 47: 210—219, 1982